Tekst en foto's: DirkJan Dekker

Waar ligt de Noordbout?

Richting Zierikzee (N59), bij de stoplichten van Nieuwerkerk linksaf, tot aan de Oosterscheldedijk bij Viane. Hier zijn we even gestopt, in september wordt er een wierenexcursie gehouden. Een lange gebogen strekdam is bij laag water zichtbaar, veel poeltjes. Het zag er veelbelovend uit. En Marthe, kijkend met plantenkundig oog, ontdekte nog een flink aantal Gele hoornpapaverplanten, nog net niet in bloei.
Eens was hier een veer naar Stavenisse, en een spuisluis, en een dorpje, en een klein haventje met weegbrug. De weegbrug is opgeknapt, Vlakbij staat nu een leeg futuristisch ogend gebouw, mogelijk een toekomstig museumpje.

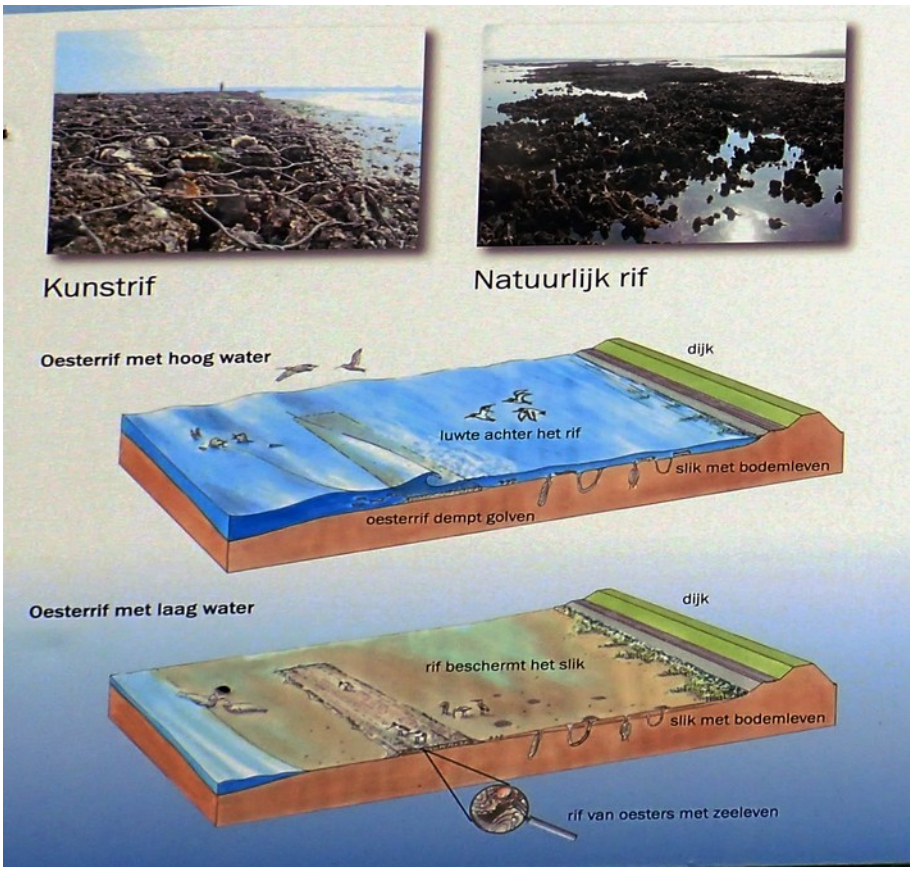
Vervolgens reden we door langs de dijk naar de Noordbout, met een parkeerplaats voor zo'n 10 auto's en een trap de dijk op.

Het was koud en bewolkt, met een stevige noordoosten wind.

Aan de oostzijde van de strekdam ligt een oesterrif, aangelegd een tijdje terug.

Op een bord boven op de dijk staat het volgende:

LET OP... Hier wordt gebouwd!

Even verderop achter deze dijk ligt een 200 meter lang kunstrif gemaakt van oesterschelpen. Dit rif is in de zomer van 2010 aangelegd en zal de komende jaren begroeid raken met jonge oesters en andere dieren en planten en zo uitgroeien tot een levend rif. Het betreft een proef waarbij onderzoekers testen of dit soort riffen kan helpen bij het beschermen en ontwikkelen van platen en slikken in de Oosterschelde.

Zandhonger

Door de bouw van de stormvloedkering in de Oosterschelde is de dynamiek van het getij drastisch verminderd. De stroomsnelheden zijn te klein geworden om zand en slib de platen op te voeren, terwijl tijdens stormen wel zand van de platen in de geulen verdwijnt. Anders gezegd: de geulen zijn te groot voor het systeem en vullen zich langzaam met het zand en slib van de platen – dit proces heet “zandhonger". De platen en slikken zijn van groot belang als rustplek voor zeehonden en voederplek voor vogels wanneer ze droog vallen tijdens laag water. Daarnaast spelen de slikken langs de kust een belangrijke rol in de demping van de golven voor de dijken en dus verdediging van het achterland. Als we niet ingrijpen zijn bijna alle platen en slikken in de Oosterschelde over 40-50 jaar verdwenen.

Bouwen met de natuur

De aanwezlgheid van het rif dempt de golven en beperkt daarmee de afslag van de platen en slikken. Wanneer het rif is uitgegroeid tot een levend rif stabiliseren de oesters de ondergrond en zal het rif zichzelf in stand kunnen houden. Daarom noemen we de oesters ook wel "bio-bouwers". Met het rif maken we slim gebruik van de krachten van de natuur en tegelijk creëren we ook meerwaarde voor die natuur. Dit noemen we “Building with Nature” - oftewel Bouwen met de Natuur.

Proef

EcoShape (waaronder IMARES (projectleiding), NIOO-KNAW en Deltares) onderzoekt in samenwerking met Rijkswaterstaat hoe dit rif en de platen zich de komende jaren gaan ontwikkelen. Naast dit rif zijn er nog twee andere riffen voor de kust van Ouwerkerk (Viane) die bij deze proef horen.

De kennis en ervarlng die de komende jaren wordt opgedaan kan gebruikt worden om deze methode op grotere schaal toe te passen.

Vondsten

We volgden de Noordbout strekdam aan de oostzijde tot aan het eind, en liepen terug over de dam. De onderkant was nogal slikachtig, waar je flink in kon wegzakken. We bleven dus zo dicht mogelijk bij de voet van de dam.

De stenen dijk was tot aan het gemiddelde hoogwater bezet met een mengsel van Kleine zee-eik, Blaasjeswier en Knotswier, praktisch vanaf het begin tot aan het eind. Dat is niet normaal,

Doorgaans heb je in de Oosterschelde bovenaan de vloedlijn eerst Kleine zee-eik, en vervolgens lager gelegen het Blaasjeswier. Knotswier voelt zich thuis in een beschutte omgeving. Kennelijk komen beide milieus hier samen.

Op Knotswier kan de halfparasiet Klein buiswier voorkomen, een klein roodwiertje. Helaas hebben we niets gevonden.

Om een idee te hebben hoe Klein buiswier op Knotswier er uit ziet, is hier een voorbeeld uit Schotland (Skye, 2017).

Knotswier bestaat uit aparte mannelijke en vrouwelijke individuen. In het voorjaar zijn de mannelijke roodachtige - en vrouwelijke groene voortplantingsorganen te zien.

Pas aan het einde van de strekdam kwamen we wat meer soorten tegen, zoals Purperwier op een meter boven de sliklaag, en Iers mos en verschillende kleine roodwieren op de stenen ter hoogte van de sliklaag.

Onder de Knotswieren groeide veel jong Iers mos.

Purperwier

Iers mos, jong, onder Knotswier

Een fijn roodwier op een steen (Hollands hoorntjeswier, zie determinatie)

Een ander fijn roodwier met oesters (Klein geleiwier, zie determinatie)

Andere vondsten, op de met beton en asfalt versterkte westkant van de Noordbout

Zeealsem, veel voorkomend

Schorrezoutgras

Oranje dooiermos

Stoeprandvingermos

Zwarte schotelkorst

Melkkruid, groeiend in kieren tussen betonplaten

Determineren van de fijne roodwieren

Fijne roodwieren spreiden zich prachtig uit in een glazen bakje van voldoende grootte.
Ze zijn zo onder de binoculair te bekijken en te fotograferen.

Uiterlijk	Plukje in glazen bakje	Detail
		
Stijf priemwier (4 cm)	Jong exemplaar	
		
Zeer fijn roodwier (3 cm) Aglaothamnion scopulorum	Hoofdas om en om vertakt	
		
Klein geleiwier (4 cm)		
		
Hollands hoorntjeswier (4 cm)		

Uiterlijk **Plukje in glazen bakje** **Detail**

Knotswier met hydropoliepen

Tenslotte nog een impressie van de baai met Anja, Marthe en Lenie.

